

Deceneu de la Moleo Dava și Burebista

*Prof.univ.dr.ing. Ungureanu Viorel,
Universitatea "Vasile Alecsandri" din Bacău*

Abstract: *Deceneu and Burebista were a great personalities of our antic history. Coming from lower area of Siret river, Burebista extended his kingdom over Moleo Davo, where was, at that moment, great priest Deceneu. Tacking apologies, Burebista stated him back as great priest, after that, it may be encountered at Genucla and Sarmigetuză. Deceneu is the father of the moist important number of the tablets of Sinaia. After the Burebista's death, Deceneu ordered the punishment of thus that were guilty and put under protection his family.*

Ridicat, aproape cu certitudine, din zona cursului inferior al Siretului, Burebista și-a întins stăpânirea pe o zonă geografică vastă, inclusiv asupra Moleo Davei, cetatea geților sciți, situată la confluența dintre râul Moldova și Ozana, unde era, în acel moment, mare preot cel cunoscut în istorie sub numele de Deceneu. Trecând peste supărarea cauzată de ocuparea cetății sale, la insistența lui Burebista care l-a repus "în scaun", în ciuda sfaturilor sftnicilor săi, Deceneu a reprezentat puterea spirituală în imperiul getic din epoca respectivă.

Din placa cu nr. 117 din cartea lui Romalo, redată în fig. 1, în rândul de sus se afirmă cu claritate preluarea Moleo Davei de către geți: SAR GETO MOLE DAVIO SAKO TO care poate fi tradus astfel: **Țara getilor Mole Davio a luat-o în stăpânire.** Iar în colțul din stânga-jos avem: DAVIKO KOTOPOLO CENYO care înseamnă: **Al cetății mare preot (De)Ceneu.**

Repunerea lui Deceneu în postul de mare preot se poate constata din conținutul plăcii cu numărul 118 a cărții lui Romalo, în care avem următoarea frază: SI ILO BERTO ON SONTA LU ELO BOEROBISTO SO REPUSO CENIO SESTA SESENU, SA NOBALIO BOEROBISTO SO SORE MESO ON KOPONO SAR MON GATO LUTUMO TIPO CENIO RIOM TO; care, în traducere, are următoarea semnificație: **Dacă ai lui sftnici au fost la Boerobisto cu refuzul ca (De)Ceneu să stea așezat în scaun, înălțimea sa, Boerovisto, cu scuze a mers la templul din Sar Mon Gato (adică la templul de la Moleo Dava) pe supăratul și furiosul (De)Ceneu să-l pună la loc.**

Fig. 1. Luarea în stăpânire a cetății Moleo Davo de către geții lui Burebista.

Deceneu este autorul a celor mai numeroase și mai importante dintre plăcuțele din tezaurul de la Sinaia. O mare parte dintre aceste plăcuțe au fost imprimate de către Deceneu la Genucla, o cetate getică importantă, situată pe malul drept al Dunării, în apropierea deltei. Lui Deceneu îi datorăm imaginile cetății Moleo Davei, care pot fi observate în colțurile de sus, stânga și dreapta, ale figurii de mai sus, a palatului de la Genucla și a palatului lui Burebista de la Sarmigetusa. În palatul său de la Genucla, Deceneu primea în “audiență” căpeteniile de vază ale imperiului, inclusiv pe Burebista, în cadrul unui ceremonial pe măsură. De asemenea, grupuri de câte o sută de războinici erau primiți de către Deceneu pentru a primi “binecuvântarea” sa și ajutorul zeului războiului în bătăliile la care urmau să participe. În cele din urmă, Deceneu a fost aclamat ca zeu și și-a mutat sediul la Sarmigetusa devenită capitala sau “Poarta” Imperiului Getic (Sarmi-Get-Usa, sau “a împărăției-geților-poartă”, adică Poarta Împărăției Geților).

Placa cu numărul 79, a cărții lui Romalo prezentată în figura 2, poate fi considerată cea mai importantă dintre toate tăblițele de la Sinaia, deoarece, Deceneu, explicând motivele imprimării acesteia la Genucla, leagă istoria atlantilor de valea Siretului și, în plus, ne dă informații despre modul lor de obținere. Textul original are următorul conținut:

ZONIE OY MEI CeO BEL ZERYEO SΩE A TICeO DATO. ΩI SOEMOI
 BEMO, A SΩE ANCeO ILΩ, YNEO ZIMARΩ SYE GeOY SERETO
 HΩYE, SOE GLΩTELΩ, DEI INO DOYA FINDO ATLA(N)TOE
 TICiΩYE CeO SΩ FACTICiE GeEIQ. DE GiNO SACiEA ΩN PORTΩ YE
 O GeNOIKLOE NOIE BEMΩ LΩ IE SERΩ.
 LO YSO ΩN SO CeMΩY A ZO LΩ EXO TERA AGA CeEOY EDOE
 GeETE RAGeE DO YSO SMYCiiΩ SAR CeERO SOTI BOHA, TALY EO
 GΩTE CeEΩ ROTΩPANO GeE SO DO SAR CERO SOE KOTI

ZECiEONA LΩE SYO ΩN GeEO NOBALI SΩ SETE LΩ YE SO
 TRIBΩX.
 ZOYRASIEΩ SO DEΩ LO SHITΩ OY POIRCeEZΩ OY DE NΩ
 PATRIDO LΩPOY OI KΩE ++++++|| SHITΩ SARMATΩ
 LORΩ ON SOTICiEΩE DA DOE HILYARHIΩ LORO. ON GRABEΩ
 BΩOI SΩ ΩZOI.
 LΩGOY LΩ YE +E+M+DAPYGeEΩY DO -D-GeETO
 DAPYGeEΩ MATΩ LOY GeENOYKLΩ.
 TALIPIKΩ GeENOYKLΩE TRASO DOY ARISTΩNIEO MAHIDΩNESO
 =\...=:x -
 HILIARXYO SHITO SARMATO.

Fig. 2. Deceneu imprimă la Genucla noi plăci pentru locuitorii de pe valea Siretului.

In traducere, se obține:

Fii lui Mei acela frumoase imprimate de ale sale pentru învățătură a dat. Din ale lor plăci în toate ale lor peregrinări, pe ele le-au păstrat înțelepții oameni ai Siretului, din a căror mulțime, zeii cei doi au găsit învățăturile atlantilor, cele despre faptele oamenilor. Din motivul acesta, în portul de la Genucla, noi plăci pentru dânșii le imprim.

La ieșirea în a sa curte, văzând la orizont ura cu care mergeau geții furioși la ieșirea fumului spre cer din sute de colibe, asemenea strigăt acei ai lui RO cavaleri au scos, Geei spre cer ale lor zale au aruncat (încât) pe ei i-au auzit oamenii nobili cu sutele împreună cu triburile.

Zuraseo cu zeii la sciți a pornit din patria noastră la a lor din care ++++++|| sciți sarmați ai lor însoțiți de doi mari generali ai lor.

In grabă boii s-au supus.

In stânga jos:

Cuvantarea părintelui +E+M+ Dapigeu la cetatea geților. Dapigeo părintele (stapanul) de la Genucla.

In mijloc jos:

Palatul de la Genucla (după) planul lui Aristoneio macedoneanul

=|...=.:.x=

In dreapta jos:

Generalul sciților sarmați.

De mare importanță sunt primele fraze, prin care, Deceneu afirmă că fii unui anume Mei, care ar putea fi un diminutiv pentru Mitra, care mai era cunoscut și sub numele de Meitros, au dat frumoase scrieri prin imprimare. Mitra mai este amintit ca o divinitate autohtonă și în alte plăci, deci nu este o divinitate importată după ocuparea Daciei de către romani, așa cum se crede. In continuare, Deceneu afirmă că locuitorii de pe valea Siretului au păstrat învățăturile atlantiilor între care se aflau și cele despre faptele oamenilor, adică o referire la legile belagine, preluate, apoi, de către cei doi zei, care nu pot fi altcineva decât cei doi Zamolsxis. Dacă avem în vedere faptul că civilizația atlantiilor a existat, după afirmațiile Mariei Ghimbutas, cu o mie de ani înaintea tuturor civilizațiilor cunoscute, inclusiv cea egipteană, înseamnă că pe vremea lui Deceneu aceste scrieri aveau deja 3000 de ani. Dacă Deceneu își exprima recunoștința față de locuitorii de pe valea Siretului pentru că au păstrat învățăturile atlantiilor, prin imprimarea de noi plăci la Genucla, ce să mai spunem noi, cei de astăzi, care, după alți 2000 de ani, am putut vedea asemenea scrieri prin imprimare datorită cărții publicate de Dan Romalo!!! Mai trebuie menționat faptul că, în tot ce s-a mai scris despre civilizația atlantiilor, aceasta este prezentată sub forma unor legende, care au aprins imaginația multora, însă, în această tăbliță se face o referire concretă la o zonă geografică și la oameni legați de această civilizație. Deceneu mai pomenește despre învățăturile atlantiilor, pe care le-a studiat și Burebista, în placa 25. O altă informație importantă, care rezultă din aceste trei fraze, se referă la modul de obținere a acestor plăci - imprimare prin presare, adică prin aplicarea unei forțe, și nu prin turnare (pentru care există un alt cuvânt). După cum vom vedea mai jos, Burebista însuși, nu numai că a citit învățăturile atlantiilor, dar a și realizat, prin batere sau ciocănire, astfel de scrieri.

In restul plăcii se arată cum au reacționat geții care au văzut că din locuințele lor iese fum ca urmare a incendiilor de către dușmani, cum s-au aliat cu sciții sarmați și, foarte pe scurt, se arată că inamicii au fost învinși.

Despre activitatea lui Deceneu la Genucla mai aflăm și din placa 52 prezentată în figura 3, care are conținutul de mai jos:

Fig. 3. Deceneu primește la Genucla vizita unor regi importanți.

ISTRΩ GeETA REKABO SΩE AEO GeENΩ RYMEPO OY KOYE
 MATΩ DAVO ARMEΩ RADA POYEDE LΩ ON GeENΩKLO LO YE
 BISYKΩ DOE DYIΩ ZEOMO GEZOMITΩ KORΩL.
 NEO MATO PO YE SOE GeEPOB MONTO KO AZY EΩ.
 ΩN ANCIEO GLΩTELΩ MAERO BYREI DAVO SΩE DOY SATEIΩ
 GeETΩ YRA SEYΩ ON TALYPIKΩ GeENOYKLO KOTOPΩLO
 CIENEYO PAIH ISTRIANO, KORMYO SARMONGATΩ.

Istrul, geticul fluviu (pe) ale sale ape plutesc bărci cu vâsle din care stăpânul ale cetății armate rânduri dirijează (spre) intrarea în Genucla la al ei altar doi divini, zelești, prea înalți regi. Pe ei stăpânul pe ai săi oaspeți i-a dat cu parfumată apă.

In fruntea mulțimii marilor bărbați ai cetății sunt doi prea înalți geți (care) merg să-l vadă la palatul (de la) Genucla pe marele preot (De)Ceneo al țării istriene cu rădăcini (originar) din Sarmongato.

Dacă mai era nevoie, în final se precizează faptul că Deceneu era originar din Sarmongato adică din zona Moleo Davei.

În tăblița 80, prezentată în figura 4, se relatează despre aclamarea lui Deceneu ca Zeu, la Genucla.

Fig. 4. Aclamarea lui Deceneu ca zeu, la Genucla.

Conținutul și traducerea textului este dată mai jos:

ON CİE LΩ RYO SΩP TURNO KATALIQE LΩE SΩE REU
FALANGeOY SE HY MELO EDU EO ZABELΩ. E SOE SARBACİERΩ
EDON LΩ SO FΩHE SO DΩE LO ARMΩS OE REKAΩ. EBAHO TEO
ARMΩS OE DABΩ GeETΩ TARO SE QYENΩ ON NI SABOEΩY. DΩ
EH ESΩ, LY ELO CİENEΩ ELYΩ A ZEZO PORTUE GeENUKLΩE.
LΩ AKYE TO DOE TO SOA REDEΩ ARN GeEΩ LO KASY TΩ, REQY
DUE DABΩ GeTΩ, NQY FΩ ELIQ CİENEΩ DIΩ DΩ NY ZETΩ LΩ
PATRI DEΩ.

Sub portret: KOTOPOLO CİENEO.

Aici pe râu sub turnul de pază ale sale rânduri ale falangelor cu ai lor bărbați merg la al lor război. Si ai săi conducători merg în al lor foc câte doi la armatele fluviului. Marșul acelor armate ale cetății geților taie drum prin valuri spre al lor război. Până la a lor plecare, pe Ceneu, l-au ales ca zeu al portului Genucla. Ajungând cele două la a lor cuiburi de vultur oamenii la locul lor, pe râurile celor două cetăți ale geților, din nou a fost ales Ceneu zeu în scunul său în patria zeilor.

Sub portret: *Marele preot Ceneu.*

În plăcuța 13, prezentată în figura 5, în prima parte, se descrie preocuparea lui Deceneu și a Marei (soția lui Burebista) legată de făurirea armelor. În primele rânduri, avem următorul conținut, și interpretare:

YBERO A EDI A ECİY GeEO LUE BΩERΩBYSETO MARΩ FERΩA
ARMΩS EU CİENEΩ SΩ EA ΩN LΩ SY FOHE SΩ POE PΩESTI EQ A
GE UNDIU LΩ KASE TO ERΩ DE GeY HEO MELE EDIQ SABΩLY, EQ
A SENDI XY SΩPORY PΩEOE DIΩ A NE TOTIQ.

O AYEΩ ΩN ROPQY ERO ΩN ARMOS EQ ELUE U DUAS SYΩ.

SΩ BAIO MATEO SΩ ΩN SATRIΩ ΩN AREY KΩE RUMΩE SΩ
PETREΩ APΩ SEMENYRΩ SYE TINUE.

GRAMA TUIΩ A NQE DI CİY PQE ECİYΩ A LΩ ESΩ DE
NQE MAHEDΩNIEΩ.

KOTOPOL CİENEO

MATO BOEROBYSTO

Pregătindu-se să meargă la tot felul de oameni, lui Burebista, Maro i-a făcut arme pe care Ceneu cu ele în foc sacru cântând cântece care pe dealurile Geei de acasă le-a auzit de la femeile a căror bărbați, care mergeau la război, le-au trimis lor cu poruncă să le cânte la moartea lor. Fiind auzite murmurate către Ro în armate pe ele le-au ales ca sfinte. La necazul stăpânului cu ai săi de la săgeata pe care romanii, cu apă pietroasă, au încercat pe sfânt să-lucidă, grămada ucigașilor din nou al

**acelor femei cântec l-au auzit la apariția
macedonenilor noștri,
Marele preot (De)Ceneu
Conducătorul Boerobisto**

Fig. 5. Deceneu și cu Mara făuresc arme.

Deși conținutul tăbliței se referă la acele cântece pe care Deceneu le-a auzit pe dealurile de acasă, indirect, mai aflăm și alte informații interesante: mai întâi, că Mara, soția lui Burebista, îi făcea arme pe care Deceneu le trecea prin foc pentru a fi prelucrate sau călite, apoi, că macedonenii cântau aceleași cântece pe care le știau și geții. Aceasta este o situație unică în care o regină făurește arme iar Deceneu, care este de talia unui patriarh de astăzi, știe cum să facă prelucrarea termică a acestor arme. Un istoric sau lingvist din secolul trecut sau de astăzi, oricât de învățat ar fi, nu ar putea să realizeze obiecte precum tăblițele de la Sinaia, nici chiar prin turnare din plumb, pentru că nu pot avea “competențele” necesare, ca să folosim un termen de actualitate. Realizarea tăblițelor de la Sinaia a fost posibilă în condițiile specifice de acum 2000 de ani, când, după cum am văzut, o femeie făurea arme. Și, să nu uităm că, tot pe atunci, s-au realizat tezaurul de la Petroasele, Panaghiuriște, coifurile de la Coțofenești și Cucuteni-Băiceni, și câte altele or fi fost. Referitor la al doilea aspect, legat de limba geților, este interesat de constatat că și astăzi mulți consideră că limba macedonenilor se aseamănă mai mult cu dialectul moldovenesc decât cu româna literară.

În plăcuța 9, prezentată în figura 6, se descrie campania lui Burebista împotriva galilor din Moesia. Aceasta are următorul conținut:

BOERΩBYSTO ΩN SOTICIOΩ DO YDOY RABI DΩ MATO SARMATΩ
PURCİEDIEO ON SONTYEΩ DO Ω KOE BISO GALO CİEΩ NASTYΩ
ON MESIΩ.

BOERΩBYSETO RETERO DYN DAVΩE SO POYRCİEDOYE LΩ
CİETUE TAOY RINΩE. ACİNΩ ZOE TOPITO ΩN ZARO TΩTO RΩBIO
CİETΩ GALΩE.

YE A SΩ MEDO DΩ PATΩ BERI SUTΩ ++++++ YO.
LARY SERYO SARMATΩ //.
BIR FERYΩ BAROY SE YO DAVO GETΩ +++++_///.
K. CiENYO.

În traducere se obține următorul text:

Burebista însoțit la mers la pradă de comandantul sarmaților au început să fie la fiecare templu al galilor care se găsea în Mesia.

Burebista a ajuns la a lor cetăți începând cu cetatea înaltei Rino.

Aici a fost topită în sare toată prada cetății galilor.

Dintre ai lor puși la pat, corpuri mii ++++++

Sugrumați de către sarmați //

Bărbați făcuți prizonieri la cetatea geților +++++_///

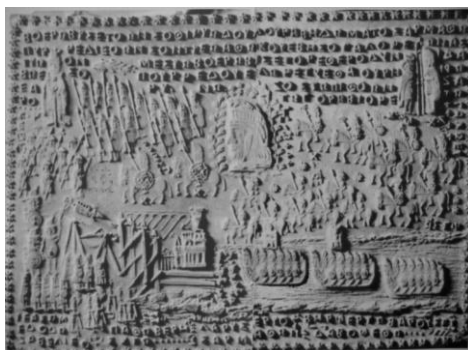

Fig.6. Campania lui Burebista împotriva galilor.

Si această tăbliță este datorată lui Deceneu deoarece pe verticală avem K CENEU adică mare preot Deceneu.

În tăbliță rotundă 39, prezentată în figura 7, se descrie despre primirea de către Deceneu a tinerilor luptători care urmează să plece la război în Panonia.

Fig. 7. Deceneu primește pe tinerii luptători care urmează să plece la război.

Textul și traducerea au următorul conținut:

POY RIM SETO MESO ON MEGAL CiENEO.
 SINOE ZO A TO ON CiENY A SO IEDO YE ZABELO OI HIE BOE
 LOROY ON PANΩNO SΩKO TO SO PEZI EO PATRIDO DABO GeETO.
 DYEO ZABELIO O SOI GeEO TRUD Ge IHSI LΩ FILO A SO MATOM.
 KOTΩPOLO(I) CiENIO ON SARMIGETOYZO
 M. BOEROBISETO D.Ge.

In rânduri de (câte)o sută au mers la marele Ceneu.

Fii au mers la Ceneu pentru plecarea lor la războiul războinicilor lor în Panonia să ajute la greutatea părinteștii cetăți a geților. Zeul Zabelio pentru ai săi oameni să lucreze pe Geea (pământ) s-a dus filor părintelui (împăratului) lor.

Marele preot Ceneo la Sarmigetuză.

Părintele Burebista D. Ge.

În timpul domniei sale, geții sub conducerea lui Burebista au purtat numeroase războaie cu galii aflați în Câmpia Panonică și pe Dunăre dar și cu romanii conduși de Caius Antonius care au ajuns pe valea Siretului.

Fig. 8. Despre capturarea lui Burebista și uciderea sa.

Un număr important de plăci relatează despre capturarea și asasinarea lui Burebista. Marea majoritate a acestor plăci sunt datorate, de asemenea lui Deceneu. Astfel, informații despre complotiștii care l-au înlăturat pe Burebista avem din plăcuța 45 prezentată în figura 8. Textul și traducerea, au conținutul de mai jos:

MATO BΩEROBYSTEΩ NYΩ AE SOTNE FO PERDYΩ TYEYN. NIO
 EDEΩ KYΩ MOYNDΩ DY REBEYΩ NYA LO PYESΩ A GeIO ΩN
 SONTIO YNIΩ HILO PODINΩ AE HILEARKY LORO. DAVYΩ SΩYE

CIEΩ PRINO HYEBE; TΩEM YRSA BΩYE SATREYO POESTΩE
DAVO GeETΩ REKAΩ NEM ANDU A ASIE SO ARIDΩ KOZQE.
ON SΩNTERO SΩE PLENQE EDOE GeE STYΩ AYRΩ AON YE
REBATΩE.

POE CiENEΩ HARE OY NIY SΩ ARPYN SΩE GeEIΩ NOE AKYEMO
TE STΩE PREΩ DYRZIEO ACiNYEYNΩE. POE STΩE A LΩ TYE
ARMΩION MΩNΩY TRASΩI, MAYRΩ BIRO MUKRY NINΩ YIΩ SΩ
LYE KYTE SO NIΩ SOYΩ A NEMSY ΩE LUIE DAPYEGeΩ

Marele Burebista pe el sute de ori l-au pierdut (ratat) ucigașii. Pe el l-au ajutat aleși de încredere gardieni (supraveghetori) născuți în ținutul acela unde a sa înaltă naștere a fost a marelui conducător (general) al lor. Ai cetății sale oameni au prins ură. Din acest motiv, războinicii de la Poesta Dava a geților fluviu pe el gândeau să-l taie cu ascuțită sabie.

La vederea a sale definitive plecări la Geea, și-au pus în aer ochii (adică și-au scos ochii) acei gardieni. Apoi (De)Ceneu îngrijindu-i pe acei vulturi, oamenilor săi, noi membri a adăugat (pe) acei destoinici, mândri, dârji, de valoare (prețioși). Apoi a dat acelor războinici ordin tainic a marelui bărbat copii ai săi cu ei, cu a lor avere la ei, să (fie) duși la Dapigeu.

După capturarea lui Burebista de către un grup de cinci căpetenii în frunte cu Oroles, Deceneu a dat ordin de pedepsire a celor vinovați, iar boicerii (războinicii cerului) l-au impus ca împărat la Sarmigetuză pe un anume Ericerio. Grupul de complotiști l-a atras pe Burebista în afara zidurilor cetății, apoi l-au capturat și l-au dus cu ei în sudul Dunării. Burebista a fost ucis de către războinicii de la Poesta Dava, nemulțumiți de faptul că acesta nu le-a acordat favoruri și i-a dezavantajat în comparație cu războinicii din zona sa de naștere. Acest fapt constituie un indiciu referitor la locul de origine a lui Burebista, care nu putea fi situat în zona Argeșului, a Ialomiței sau a zonelor din care proveneau celelalte căpetenii care au participat la complot. Este semnificativ faptul că marele general de la Poesta Dava a fost pedepsit cu moartea de către Deceneu pentru vina sa legată de asasinarea lui Burebista. După capturarea lui Burebista, războinicii geți au efectuat o expediție în sudul Dunării pentru a-l găsi și elibera din captivitate. Dându-și seama de faptul că Burebista a fost ucis, foștii săi gardieni și-au scos ochii, iar Deceneu i-a îngrijit pe acești bravi luptători, apoi, i-a luat în serviciul său ca oameni destoinici și de încredere. Tot Deceneu a mai avut grijă să-i trimită pe fiii lui Burebista, însoțiți de oameni devotați, la Genucla, unde domnea Dapigeu, tatăl lui Zuraseo. Inima lui Burebista a fost depusă de către soția sa la templul de la Genucla, iar capul său a fost depus la Sarmigetuză la un mausoleu realizat ca urmare a ordinului lui Ericerio, succesorul lui Burebista. Deși nu se poate afirma cu certitudine, se poate, totuși, menționa faptul că trupul lui Burebista (în afara capului și inimii sale) a fost ars pe un altar amenajat în sudul Dunării. Profitând de perioada de

instabilitate care a urmat, romanii au încercat, din nou, să-și extindă stăpânirea în sudul Dunării ocupând și Genucla cetatea “părintească” a lui Zuraseo, reprezentantul lui Burebista la Moleo Dava.

Despre expediția geților în Moesia avem date din plăcuța 11, prezentată în figura 9.

Fig. 9. Expediția geților în Moesia pentru a-l recupera pe Burebista.

Textul și traducerea au conținutul de mai jos:

DUKETERO ON MESIO ENEIO AIO NOSTRI ADAVI AGNULO ON SOLE TOLE RUMUN, SO RADA UKO SENDO NEON CIERI. SO GeE FONTIO DIA GRPA NOBALI SA NOSTIO DABIIA. SO DEO SONTIO GeE RO TA GORIO. ON A SO TO ZIO ENIO LAM FALO SOTIIO ENO GeENUKLO. TRASO BASILEU DU RO EGeERIO DABO GeETU. SO RO METE MOLU EIO MAIRE BIRIO KAPO ON SARMIGETUSO.

Fiind duși în Mesia, pe ei, ai noastre cetăți trimiși pe teritoriul romanilor, cu (spre) bucuria ochilor au fost trimiși la cer. Cu Geeia au făcut a zeilor cruce nobilii de la a noastră cetate. Cu zeii au fost Gee (și) Ro aceea ardere.

In aceeași zi ai lor miei au căzut cu sutele la Genucla.

Ordinul împăratului lui Ro, Egerio, al cetății geților.

Cu Ro a pus soția marelui ei bărbat capul la Sarmigetuză.

Trebuie menționat faptul religia geților era politeistă, divinitatea supremă era RO sau RA echivalent cu Tatăl Ceresc, apoi Gee, Soarele și Luna. In zona Zărandului a existat o cetate Zoy Ro Davo – cetatea zeului Ro, tot așa cum lângă Bacău a existat cetatea Sar Ge Davo – A împărăției Gee cetate. Poesta Dava era cetatea în care s-a născut Apolo, iar Moleo Davo era cetatea mamei celor doi gemeni Zamolsxis, dintre care primul născut a fost considerat zeu. Muntele sfânt a fost Ceahlăul unde a existat capul lui Ion al Geei. După săgetarea lui Zamolsxis, Ceahlăul și-a schimbat numele în Mont Gato – Muntele Leopardului, iar zona geografică din apropiere s-a numit Sar Mon Gato. Sarmigetuză este și ea legată de o altă divinitate, și anume Mitra. Însuși Deceneu a fost aclamat ca zeu.

Despre depunerea inimii lui Burebista la altarul templului de la Genucla, se relatează în placa 10, prezentată în figura 10, cu conținutul și traducerea de mai jos:

REKEYO USO EDE SRYMI PEUKUE DAVO A REMEUO RIO
RADA PUOD EHU ON GeENUKLO LO BISKO DO DYEO TEO GeE
SUO MISO KOROA LO MATO LO A EPO NEI DOMON TO RA
ZYUO. ON ANCIo POESTO EDI MAERE BYRIO SO TROPEIO DABO
GeTIO ON SAEMIGeETUSO.

A fluviului poartă care duce în interiorul cetății Peuce a primit rându de ambarcațiuni în călătorie (drum) spre Genucla la altarul zeiței Gee a să pună inima părintelui (stăpânului) cu iepele la casa lui Ra zeul. Cu toții apoi merg marii bărbați cu trupele cetății geților, la Sarmigetuză.

Fig. 10. Aducerea inimii lui Burebista la Genucla.

Textul plăcilor din figura 10 și 11 este scris cu caractere speciale pentru a marca o anumită solemnitate sau importanță. Asemenea caractere sunt folosite, la plăcile obișnuite, pentru scrierea numelor lui Burebista și Deceneu. Prin utilizarea acestor caractere pentru întreaga placă, se urmărește scoaterea în evidență a importanței evenimentelor descrise.

În placa 31, prezentată în figura 11, se referă la mausoleul lui Burebista de la Sarmigetuză.

Fig. 11. Mausoleul lui Burebista de la Sarmigetuză.

DUO A SO MATO ERICiERIO DABO GeETO A PROCiUOI DO SUO
TO A NYO, NOE ASEMIO TANDUO POESO. ERYGeRIE SO GeE
RA TERO SYE A SIO NOSY LA ERTA USO RA SOE KAPEO
MESTYNO EPEO ULISYO USO. U BAD USO BOERYBISTO, MATO
ERYCiERIO DABO GETY LORO.

Datorită lui, părintelui Ericeriu al cetății geșilor, la porunca lui, nou monument lui i-a pus. Erycerio cu Gee și Ra, ai pământului înțelepți, au dus la a pământului poartă (ușă) Ra al său cap împreună (cu) iepele pe cărarea (spre) poartă. In vedere, (la) poarta lui Burebista, părintele Ericeriu al cetății geșilor.

In tăblița din figura 12 găsim informații importante despre preocupările lui Burebista, ea are următorul conținut:

NOBALO BQERIBYSTO MATQ DABO GeETQ ON TVTVA TQ SEZI
BVO TV RA PRI ZV DIE MAZI SA REBQ DE NO TERQ SEIO QN TV
KIQ DE NO RA FQ SAQN SONTIQ SOA ANCiNQ. BQERYBISTO
PV DIQ TVAS FALYQ ILEO CiENIQ RIKAQ LO RIAQ ON KALYQ LV
TASILQV DABQ GeETO SIE RE MARO FYSQ TESiy KINQ SA ELQ.
BQERIBYSTO ILEQ DETIO SETI REIO NQBv VLEIQ.
TRASO SARMIGeET(V)ZO CiENIO

Fig. 12. Burebista și legile pământului nostru.

In traducere, avem următorul text:

Nobilul Burebista, părintele cetății geșilor pentru toți morții credincioși lui Ra, în fața zeilor a ciocănit (bătut) aceste legi ale pământului nostru ce se pot vedea pe ștraifurile (fâșiile) lui Ra al nostru, flacăra luminoasă unde sunt în totalitate. Burebista, spre a zeilor săi fală, l-a ales pe Ceneu, (pentru) averea (de) la estuarul pe capul de la Tașileu a geșilor cetate, (a) sfinteri regine Mara fiu Tesiu rege să-l aleagă. Burebista, la alegere, a dat șapte măsuri de ulei nou.

Ordin Sarmigetuză Ceneu.

După cum se poate constata, Burebista nu era doar un războinic neîntrecut, ci a scris prin batere legile pământului care arau expuse la altarul seului Ra.

Prin faptele sale, Burebista (sau Boe Ro Biseto, adică Războinicul Altarului lui Ro) a atras aprecierea contemporanilor și regretele de după moartea sa. În multe din tăblițele de la Sinaia se exprimă dezaprobarea pentru gestul celor cinci căpetenii complotiste.

Deceneu a fost o marea personalitate a Europei antice: mare preot, aclamat ca zeu, istoric, filozof, politician, priceput în prelucrarea metalelor, a fost mult timp apreciat în Spania de către vizigoți și în Suedia unde a fost menționat de către Carolus Lundius în cartea sa.

Bibliografie:

1. Romalo, Dan, Cronică getă apocrifă pe plăci de plumb? București: Alcor Edimpex, 2005.
2. Manolache, Dumitru, Tezaurul dacic de la Sinaia, legendă sau adevăr ocultat? Editura DACICA, București, 2006
3. Ungureanu, Viorel, Originea antică a numelui Moldovei. Al-IV-lea Simpozion Internațional CUCUTENI-5000. Iași, Chișinău, Bacău, 2009
4. Ungureanu, Viorel, Sar Mon Gato, numele antic al Moldovei. Al-V-lea Simpozion Internațional CUCUTENI- 5000, Chișinău, 2010.
5. www.dacia.org; www.dacii.ro.